שאלות ותשובות בהלכה

קרעתי למישהו צ'ק או גרמתי לו להפסד כספי עקיף (גרמה) – האם בית דין יכול לחייב אותי לשלם?

מתוך שיעורי הרב אלחנן פרץ שליט"א בדיני ממונות, נזיקין והלכות גזילה

אם הנזק מוגדר כ"גרמי" (נזק עקיף אך ודאי ומיידי), בית הדין מחייב בתשלום מלא; אך אם הוא מוגדר כ"גרמה" גמורה, פטור מדיני אדם וחייב לצאת ידי שמיים.

ההוראה למעשה בבתי הדין בזמננו (סוגיה הקשורה לחושן משפט סימן שפח) היא שמחייבים בנזק בגרמי בהתקיימם של 4 תנאים יסודיים:

1. מזיד: המעשה נעשה מתוך כוונה להזיק או מודעות מלאה לנזק.

2. נזק מיידי: ההפסד משתלשל מיד עם עשיית הפעולה.

3. ביד: המזיק מבצע את הפעולה הישירה בגופו.

4. ברי היזקא: הנזק הוא ודאי לחלוטין (כמו קריעת צ'ק או שטר חוב של חברו, שמונעת ממנו לגבות את חובו באורח ודאי).

אם הנזק רחוק ובלתי צפוי (גרמה), המזיק פטור בבי"ד, אך המאירי (בבא קמא נ) פוסק שמי שאינו משלם חיובי שמיים בגרמה – פסול לעדות ונחשב רשע.

התשובות נערכו על פי שיעורי הרב אלחנן פרץ שליט"א ועל פי פסקים שקיבל מאת הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל ומגדולי הפוסקים, והן לעיון בלבד. אין לסמוך על האמור כאן להלכה למעשה, ובשאלה פרטית יש לפנות לרב או לבית הוראה.

הוראת המשפט

בית מדרש להכשרת דיינים ומורי הוראה

לימודי הלכה ברמה גבוהה ועיון ישיבתי מעמיק על פי גדולי הפוסקים, בראשות מורנו הרב אלחנן פרץ שליט"א, גאב"ד "חוקת משפט".

שימוש בדיני תורה בפועל ותעודת הסמכה בסיום המסלול · שיעור חושן משפט בכל יום שלישי בערב, שכונת רוממה, ירושלים

חפשו בגוגל: "בית הוראה הוראת המשפט"

סרקו את הקוד
לאתר הוראת המשפט

להרשמה ולפרטים: 02-62-60-680 · horat-hamishpat.co.il

© 2026 הוראת המשפט · כל הזכויות שמורות